

WEEKLY PLANNER

פרשת השבוע ראה דף השבוע מועד קטן י"ז

פרנס השבוע לע"נ חיה רבקה בת ר' דוד ע"ה

Dedications available, email R' Zacharia Adler - info@dafaweek.org

ג לימוד וחזרה (ד' פעמים) וחזרת מסכת תענית	ב אליבא דהלכתא	א עם מראי מקומות	Follow any track פרנס היום
☐ דף י"ז עמוד א'	☐ דף י"ז עמוד א' עם רש"י	☐ דף י"ז עמוד א' עם רש"י ותוס'	יום ראשון
☐ דף י"ז עמוד ב'	☐ דף י"ז עמוד ב' עם רש"י <u>בענין הלכה למעשה מדין ר' אלעא</u> ע' שו"ת באר משה (ה' קסג' יא-יב) #1	☐ חזרה דף י"ז עמוד א' <u>בענין עביד איניש דינה לנפשיה</u> ע' רש"י (מו"ק יז. ד"ה עביד) ע"ש תוספות הרא"ש (מו"ק יז.) #1 נמו"י (ט. מדפי הרי"ף) #2 רבינו אפרים (בב"ב יב: מדפי הרי"ף) #3 קונטרסי שיעורים (בב"ק עמו' קלח') #4	יום שני לע"נ ....
☐ חזרה א' דף י"ז עמוד א'	☐ <u>בענין אם לבקר שונא שנחלה</u> ע' מהרי"ל (קצז) #2 רמ"א (יו"ד שלה' ב') #3 בית לחם יהודה (יו"ד שלה' א'-ב') #4	☐ דף י"ז עמוד ב' עם רש"י ותוס' <u>בענין אדם שיצרו מתגבר עליו</u> ע' תוס' (ד"ה אם) ע"ש ריטב"א (ר"ה טז:) #5 תוספות הרא"ש (מו"ק יז.) #6 נודע ביהודה (מועדים עמו' פו') #7 קובץ הערות (אגדה ס"ו ז') #8	יום שלישי
☐ חזרה א' דף י"ז עמוד ב'	☐ <u>בענין לקבור צדיק אצל רשע</u> ע' שו"ע (שסב' ה') #5 ביאור הגר"א (ששה' ב') #6 שו"ת חת"ס (יו"ד שמא') #7	☐ חזרה דף י"ז עמוד ב' <u>בענין לפני עור אם לא עבר</u> ע' יד דוד (מו"ק יז.) #9 ישרון (חלק לא' בשם הקה"י) #10 שיעורים וחייד"ת (סימן כז') #11	יום רביעי
☐ חזרה ב' דף י"ז עמוד א'	☐ <u>בהמשך הענין</u> ע' הערות הגריש"א (מו"ק יז.) #8 קנה בשם (ח"ג צו') #9	☐ <u>בענין לנדות מי שנידהו שלא כדין</u> ע' רמב"ם (ת"ת ו' יד' אות כד') #12 ראב"ד (ת"ת ו' יד') #13 ספר הבתים (ת"ת ו' יד') #14	יום חמישי <u>לע"נ חיה רבקה בת ר' דוד ע"ה</u>
☐ חזרה ב' דף י"ז עמוד ב'	☐ <u>בענין נטילת צפרנים במועד</u> ע' שו"ע (או"ח תקלב') #10 מג"א (או"ח תקלב') #11 באר היטב (או"ח תקלב') #12 מנחת שלמה (מו"ק יז:) #13	☐ <u>בענין איסור תכבוסת לאבל</u> ע' תוס' (ד"ה זאת יז:) ע"ש מנחת שלמה (מו"ק יז:) #15 ספר זכרון עיונים בתענית (עמו' 128-129) #16 ספר זכרון עיונים בתענית #17	יום ששי
☐ חזרה ג' דף י"ז מועד קטן ☐ חזרה דף י"ז מגילה	☐ חזרה דף י"ז מועד קטן ☐ חזרה דף י"ז מגילה	☐ חזרה דף י"ז מועד קטן ☐ חזרה דף י"ז מגילה	שבת
☐ חזרה דפים י"א-ט"ז מועד קטן ☐ שיעורי עיון על הדף ☐ בחינה על הדף			הוספות

THE LEARNING OF MASECHES MOED KATAN HAS BEEN DEDICATED BY THE TALANSKY FAMILY

מועד קטן יז. - יז: - עניני עיון

דף השבוע

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

יום שני- בענין עביד איניש דינה לנפשיה

מראה מקומות: רש"י (מו"ק יז. ד"ה עביד) ע"ש, תוספות הרא"ש (מו"ק יז.) #1, נמו"י (ט. מדפי הרי"ף) #2, רבינו אפרים (בב"ב יב: מדפי הרי"ף) #3, קונטרסי שיעורים (בב"ק עמו' קלח') #4.

תוכן הסוגיא: המפרשים מקשים דמ"ש סוגיא זו שרק צורבא מרבנן עביד דין לנפשיה, הא דין זה לכל אדם. ועיין בהרא"ש, הנמו"י, הגר"א (עפ"י הקונ"ס), ורבינו אפרים שתירצו תירוצים נפרדים לענין זה.

יום שלישי - בענין אדם שיצרו מתגבר עליו

מראה מקומות: תוס' (ד"ה אם) ע"ש, ריטב"א (ר"ה טז:) #5, תוספות הרא"ש (מו"ק יז.) #6, נודע ביהודה (מועדים עמו' פו') #7, קובץ הערות (אגדה ס"ס ז') #8.

תוכן הסוגיא: יש מח' המפרשים מהו כוונת הגמ' דלפי הרבה מדבור במי שרוצה לעובר ואם ילך למקום רחוק ימעט יצרו וי"א שאינו מדובר באיסור ממש ולכן ילך למקום אחר למעט חילול השם. והנודב"י הביא מהלך מחודש בזה שהוא למעט ההתלהבות של העבירה. וע"ע מהקוב"ה מה שמדויק מדברי הרי"ף שדין הנ"ל הוא כנגד הדין של "הכל בידי שמים וכו'".

יום רביעי- בענין לפני עור אם לא עבר

מראה מקומות: יד דוד (מו"ק יז.) #9, ישורון (חלק לא' בשם הקה"י) #10, שיעורים וחי"ת (סימן כז') #11.

תוכן הסוגיא: האחרונים חוקרים אם יש איסור של לפני עור דווקא אם עובר העבירה או אפילו המעשה שיש אפשרות לזה סגי. ועוד יש לחקור אם יש איסור רק אם ממציא את החפץ לחבירו אם אפילו אם גורם לו. [נסתם יש להתייחס שיש ב' דינים בלפנ"ע, א' יש איסור בעצם העצה הרעה וב' דיש דין כאילו עבר העבירה].

יום חמישי- בענין לנדות מי שנידהו שלא כדין

מראה מקומות: רמב"ם (ת"ת ו' יד' אות כד') #12, ראב"ד (ת"ת ו' יד') #13, כס"מ (ת"ת ו' יד'), ספר הבתים (ת"ת ו' יד') #14.

תוכן הסוגיא: יש מח' בין הרמב"ם והראב"ד אם מי שנידהו שלא כדין יש לב"ד לנדותו. וע' מה שיישב הכס"מ ומה שהביא בשם הרמ"ך. וע"ע מה שיש לתרץ בשם הספר הבתים.

יום ששי- בענין איסור תכבוסת לאבל

מראה מקומות: תוס' (ד"ה זאת יז:) ע"ש, מנחת שלמה (מו"ק יז:) #15, ספר זכרון עיונים בתענית (עמו' 128-129) #16. ספר זכרון עיונים בתענית #17

תוכן הסוגיא: יש מח' המפרשים מהו גדר איסור תכבוסת לאבל אם הוא מעשה הכביסה או איסור לבישה של בגדים מכובסים. וגם יש לחקור אם האיסור של שבעה שחל בו ט' באב מאותו טעמים או מטעם אחר.

3. רבינו אפרים (בב"ב יב: מדפי הרי"ף)

א) דקראי סלכא כר מחנן דבוי. כהנ ר' אמיס ז"ל סא מלחא לאו דינא דסא לים כס סכור וחייב וליס כס מוי אי עבד מסדיקין ואי לא מסדיקין אלחא כחוסר ואסור קמיסלגי דרנ נחמן סגר צרי איס למסד דינא לנפסיס ורנ יסודס סכר אסור למסד דינא לנפסיס נמקוס דליס לים ססידח עד דלחיל לני דינא וחס' במלחא דפסיקא ליה אלחא טרנח מרנח משס כמזח וסלכח כרנ יסודס דדיקא מחני דסונין כחסיס דסא כר ודלעו ממלחא וסכר' ממח נחלן סחא דפסור סא סגר חייב אלמח סלח ססידח לא סכר דינא לנפסיס :

4. קונטרסי שיעורים (בב"ק עמו' קלח')

כשיבוא לדין יברר שדיון עשה או במקום שחבירו לא יתבענו לעולם לדין ולא יצטרך לברר. דבשאר אינשי ביארנו דכיון שבשעת מעשה לא היה יכול לברר אין לו כח ב"ד. והוא כחובל ומזיק דעלמא בין בדיני שמים בין בדיני אדם. ואפילו אין חבירו תובעו מכל מקום חייב הוא לשלם. והוה התידוש דבצורבא מרבנן לכשיברר אחר כך מהני הברור למפרע. ולמפרע היה לו כח ב"ד לעשות דין לנפשיה. ואם אין חבירו תובעו פטור הוא מן הדין. ואולי הטעם לזה בצורבא מרבנן הרי אין אנו מחזיקים אותו בחזקת גזלן או מזיק. ואסרינן שדאי עוסד להתברר ויתברר שדיון עשה. ולכן כשבאמת נתברר אח"כ מהני הברור למפרע. ואפילו במקום שחבירו לא יתבענו לעולם. אנו אמרים שאם היה תובעו היה מתברר. ובסוגין הובא בש"ס ד"ה לרבינו אפרים. ודיל כו'. אלא צורבא מרבנן

וראיה השניה שהביא הגר"א הג"ל. מנמרא מ"ק דף יז ע"א. היא בפשוט. ודרסינן שם אמר רב יוסף צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה במילתא דפסיקא ליה. ע"כ. הוקשה להגר"א מאי איריא צורבא מרבנן הא כל אחד עושה דין לעצמו ואפילו אינו צורבא מרבנן. וגם אמאי נקט רב יוסף. מילתא דפסיקא ליה. וע"ז כונת הגר"א לומר דחדא מתורצת בחברתה. דמסריה קאמר רב יוסף במילתא. דפסיקא ליה היינו שרק הוא עצמו יודע. אבל אינו יכול לברר לביד בשעת מעשה. ובשאר אינשי כה"ג אינו יכול לעשות דין לעצמו. רק הלכה מיוחדת היא בצורבא מרבנן. ונראה פשוט דגם בצורבא מרבנן אם לא יברר אחר כך כשתובעין אותו לדין חייב לשלם מדין חובל ומזיק כשאר אינשי בעלמא. דצורבא מרבנן אין לו נאמנות לענין ממון יותר משאר אינשי. אלא מירי שאחר כך

1. תוספות הרא"ש (מו"ק יז.)

דף יז ע"א. אמר רב יוסף צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה במילתא דפסיקא ליה. פרש"י שברור לו הדין ידון, ומוציא מבעל חובו בעל כרחו ויכול לנדותו על דינו, וקשה הדבר לפרש כן אם הדין ברור לו אינו ברור לאחרים ואיכא חילול השם בדבר, ועוד היאך שהדין ברור אין אדם דן הדין של קרובו וכ"ש לעצמו, ור"ח פי' במילתא דפשיטא כגון הקורא לחברו עבד יהא בנדוי, משמע דלענין נדוי דוקא קאמר ולא לענין ממון, מיהו קשה לי מאי עבד, אף כל דפסיקא בדבר גדול כזה שקראו עבד, אף כל ענין ביזוי שיבזה אדם ת"ח יכול לנדותו לכבוד עצמו, וי"ל דבמילתא דפסיקא דאמרי' דעביד דינא לנפשיה שהוא מנודה לכל ישראל כאלו נדוהו ב"ד.

2. נמו"י (ט. מדפי הרי"ף)

מ. רבינו נסים (נמוקי יוסף) ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

דף י"ז. סימן א קפו - א קפט

דנשא לבני א"י נמי (ל' יוס'): ת"ח שנידה לכבודו וכו'. פירוש נדויו נדוי ומייב כל אדם להספיד ממנו: למילי דשמיא. אפי' לרנ נמי הוה מנודה: במלחא דפסיקא ליה. פרש"י ו"ל נדבר שכרוך לו הדין ומולח מנגל חוב בעל כרחו ואל"מ מאי איריא לורנח מרבנן אפילו כ"ע דסא קי"ל דעביד אינש דינא לנפשיה אפילו נמקוס דליכא ססידח וי"ל דרנחחא קאמר דלפי' לורנח מרבנן שרין סיהיה טוח נמשאו ובמחטו עביד דינא לנפשיה במילחא דפסיקא ליה כגון הקורא לחבירו עבד או ממזר דלמרינן כהדיא יהא בנדוי וי"מ דלי קיס ליה שחברו חייב לו ודאי רש"י רואה לפרעו רשאי לנדותו עד שיספרעט: לפני עור. דשמח לא יכול לעמוד בפני י"ר הרע ויגביה ידו על אביו ויחסיב מיתה: שלש שנים. לפי שלא נחסרט על העבירה עד אותו זמן ולע"פ שנתנו חכמים זמן נדויו ולגזיפה ולשמחח אין בו זמן עד שימודע על סמטחו: ההוא צורבא מרבנן דהוה סאני שומעניה. סהוי אומרים עליו שלא היה מתנהג כשורה: צריכים ליה רבנן. ללמוד הימנו מלחן נראה מבוחר דשמחח אמורה מנדוי דלילו מנודה שונה וסונין לו ואל"מ ינדויו י"ל דעל עבירה לא בר נדוי הוה סיס לו זמן ל' יום אלחא בר שמתח שהוא עד יום מוטו סלח ודלח סכ מחטחו: קא מיתדיל. חלל הסס הוה ליסח עליו פנים כדכר זה יש לנו לחוש לכבוד שמים שלא ילמדו אחרים ממנו: עייל איהו נמו בהדידה. כריתוק ארבע אמות: שלש שנים. שלא החירו נדויה עד ג' שנים: טריקה אמתייה. מדה כנגד מדה לפי שהלך אחר יצרו: למערתא דחסידי ולא קבלוהו. דלשכחו עכנא דכריכא אפומח דמערתא ולא פתחה פיה: דדייני. דלס' כ"ד וחסדי מעל מניייה: דעבד כרבי אלעאי. מש"ה חלליה מערתא דדייני שעשה כרבי

יומא כי ההיא איתתא דהוה יתבה בשבילא קא פשמא כרעא חליף צורבא מרבנן ולא איכנעה מקמיה אמר כמה חציפא הא איתתא אתאי לקמיה דר"ג א"ל מי שמעת שמתא מפומיה אמרה ליה לא אמר לה זילי נהיני גויפותא בנפשך חד יומא: אמר רב הונא מנודה לרב מנודה לתלמיד מנודה לתלמיד אינו מנודה לרב הוה דאינו מנודה הא מנודה לכ"ע (למאי אילימא למילי דשמיא והכתוב "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' אלא לכבוד עצמו: א"ר יוסף צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה במלחא דפסיקא ליה: אמתייה דכי רבי חותיה להווא גברא דמחי לבנו גדול אמרה ליהוה הווא גברא בשמתא דקא עבר אולפני עור לא תתן מכשול בשמתא ולפני עור לא תתן מכשול במכה בנו הגדול הכתוב מדבר ולא נהגו חכמים קלות ראש בנדויה שלש שנים: ההוא צורבא מרבנן דהוה סאני ד שומעניה א"ר יהודה היכי לעביד לשמתיה צריכין ליה רבנן לא לשמתיה קא מיתחיל שמא דשמיא אמר ליה לרבה בר בר חנה מדיי שמיע לך כהא אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן מאי דכתיב 'וכי שפתי

הכתוב אין חכמה בו. ולחיי מנודה לרב: דפסיקא ליה. לברור הדין ידון ומולח מנגל חובו בע"כ: בריה רבה. נו הגדול: לא תתן מכשול. שטרס לבנו לפטפט כנגדו: סאני שומעניה. מעשו מוסעין: צריכין ליה רבנן. ללמוד טריה מפיו: מיתדיל. מתחלל סס שמים שילמדו אחרים שידעוים שעבר ולא נחביים: אי מבני ליה למשורא. אס יטילן להמיר נדויו של רב יודיה שרי ליה: לא נהגו וכו'. סלח הוה נדויה עד ג' שנים: סאי דקמן. היכי איתרמי דעל הוי סנח ר' שמואל בר תמחי האידנא בני מדרשא: טריקה אמתייה. נסכו למנודה כלמחמו: לא קבליה מערתא. לא פתחה פיה: דייני. דלסי כ"ד וחסדי מעל מניייה: מ"ס. לא קבלה נמערתיה דחסדי אטס בלבו הוה ועבר על דרכי אלעאי והוה אפסר ליה לתקוי כ"י אלעאי. ל"א דעבד כ"י אלעאי הוה דסני שומעניה הלך למקום אפן מכירין אותו ועשה סס חפלי לבו כלינעל ומסוס דלל חלל כפרסיסל להכי קבלוהו מערתא דדייני: למקום שאין סכרינן אותו. ולא ינהגו בו כבוד ויסיף את יצרו וילבש שחורים שמספיל עצמו ולא יתגבר יצרו ועשה מה שלבו חפן דודאי לא חיקן יצרו לעבירה וכן נחשונות דרכ האל. ל"א יעשה מה שלבו חפן מוטט שיתלל בלענא ואל יחלל כפרסיסל: רסא ביה קלא. גבר כוים: כדוי חו נתייבתי. סהיה לך להרליני לדין: אתא. ר"ל לני מדרשא: חסאתי לך. לשון נדוי הוה סיהל מנודה לאכיו: מאי

5. תוס' (ד"ה אם) ע"ש, ריטב"א (ר"ה טז):

ו"א אף שני מקום. סי' שזה מכניעו מאד וכמ"ש
אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו כיצד
יעשה ילבש שחורים ויתכסה שחורים וילך למקום
שאין מכירין אותו ויעשה מה שלבו הסך וק"ל היכא
אמר שיעשה מה שלבו הסך ורח נ"ס ויעשה כלומר
יבא שדירות לבו ויכניענו ואמר טורי נ"ל שאין דרך
לזה שזה נאמר על העושה דברי רשות שיש בהם הלול
ה' מסני שהוא אדם גדול בעירו כדאמר ביוטא ה"ד
הלול ה' איך נהמן כגון אנה דשקילנא בשרא מבי
מבא ולא ידובנא דמי לאלתר כלומר שע"כ מניעין
סעיף עבירה זו כדפ"י ברוכא וכן כיוצא בזה לכל
אדם כפי מה שהוא וכשיש אדם שנכשל בזה ואינו
יכול להכניע יצרו בדברים קלים יש לו להכניע במלבושים
שחורים ובגלות כדי שלא יתגבר עליו ואם איך לו
ילך למקום שאין מכירין אותו כי כשיעשה שם דברים
אלו לא יהי' הלול ה' כיון שאין יודעין מעלתו ואע"פ
שהי' ראוי להכניע יצרו לנמרי כיון שאיך לו טופס
שיעשה כן כדי שלא יתחלל שם שמים בעשותו כן
במקום שמכירין אותו :

6. תוספות הרא"ש (מו"ק יז).

ה"ג ר"ה מאי סנו שומעניה דעבד בר' אלעאי דתניא ר' אלעאי הזקן אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו. פי' מבקש לשתות במיני זמר ולשמוח בשמחה המרגילה לידי עבירה, כגון זה ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים ויעשה מה שלבו חפץ כגון אכילה ושתיה במיני זמר וכיוצא בהן, אבל דבר עבירה שיש בו דין אדם או דין שמים ואפי' חייבי לאוין וחייבי עשה וכ"ש למעלה שאיסורן איסור עולם חס ושלום שהתיר ר' אלעאי אפי' בסתר, אלא כגון הדרך שפירשנו אמר הוא לעשות, ואפילו דברים הללו לא התירם לו אלא אמר כמשיא עצה לעשות כדי להבטיח את יצרו להשלים תאוותו, וכיון שיראה עצמו לבוש שחורים ומתעטף שחורים משתכר יצרו ונמנע ואינו עושה, וזה צורבא מרבנן עבד כר' אלעאי ולבש שחורים ועטף שחורים ואחר כך חזר לשתות בכל מיני זמר כמו שהיה עושה ולפיכך שמתיה רב יהודה.

7. נודע ביהודה (מועדים עמו' פו')

ידוע שכל מצוה בוראת מלאך קדוש, וקונה לו האדם סניגור, ואם עובר עבירה קונה לו קטיגור, שכורא משחית ומחבל, והנה לפי מעשה העבירה כן כח המשחית, שלפי רוב התלהבות היצה"ר וגודל חשק ההנאה מהעבירה, כן יותר ויותר נכרא המחבל בתכלית השלמות להשחית ולחבר ולקטרג, קטרוג עצום בכח גדול וכיד חזקה, משא"כ לפעמים אדם עושה עבירה כאשר יצרו מתגבר עליו, ואי אפשר לו לכבוש את יצרו, ומכל מקום כשעת העבירה לבו דוח עליו ואינו מקבל הנאה גמורה, או המשחית חסר השלמות מלחבר והרי המשחית חלוש הוא וקטרוגו הוא קול ענות חלושה.

וזהו (משלי כ. כב): אל תאמר אשלמה רע, שאף שאתה עושה עבירה לא תעשינה בשלימות להשלים את הרע, דהיינו המלאך הרע בשלימות, ועל זה הזהירו רז"ל בקידושין (דף מ' ע"א) אמר ר' אלעי הזקן, אם רואה אדם יצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים ויעשה מה שלבו חפץ, ומוקי ל"י התם דלא מצי כייף ליצרו, והנה רש"י ותוס' נתקשו, כיון שעושה מה

שלו חפץ מה בצע בלבישת השחורים, ולדידי נחא, שאם לבו נשכר, אף שעושה העבירה, אינו עושה אותה כל כך בשלימות התלהבות היצר, ואין הקטיגור כל כך חזק ותקיף לקטרג.

ונחזי אנו, שבעו"ה כל מעשה העבירות שאנחנו עושים אנחנו עושים בתכלית הפעולה בשלימות המעשה, אם יהיה אף מן החמורות בעו"ה, ובגודל התלהבות היצר, ובכל מיני תענוג שאפשר, אבל עשיית המצות הוא להפך, בכל אופני החסרונות, בלי שום התלהבות, וכאדם העושה בעל כרחו, ומן השפה ולחוץ בלי שום כוונת הלב, כאדם הנשוא משא ומשליכו מעליו בעל כרחו שלא ברצונו, וא"כ הסניגור הנעשה ממצות שלנו הוא חלוש הכח מאוד וקולו ללמד זכות נמוך מאוד.

והנה מלחמה גדולה יש תמיד בין אלו שתי הכחות, דהיינו קטגורים מצד העונות, וסניגורים מצד המצות, וכבר הראיתי לדעת הפרש רב בין אלו לאלו, שאלו הקטגורים המה שלמים במלאכתם בתכלית השלמות ללמד חובה בקול ענות גבורה, כגבורים המנצחים, ואלו הסניגורים

8. קובץ הערות (אגדה ס"ס ז)

ח) שם איך אילעאי. אם רואה אדם שילרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וכו'. וברייף ורא"ש פי' ואלו מגלחין כסנו דליתא לדרי' אילעאי. דקיי"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. ונראה מדברי"ם דרי' אילעאי פליג ולי"ת ליה הא דחוץ מיראת שמים. ותימא גדולה לומר כן דהא זהו יסוד כל המורה. דהרשות נמוכה לאדם לבחור בטוב או להפכו. ככתוב ראה נתתי לפניך נגי' ובחרת בחיים. ואיך אפשר שרי' אילעאי ימלוך בזה, ולי"ע. עכ"פ לפי דברי הרייף אפשר לישב דברי הרמב"ם באגרוסיו. שכתב אהא דאמרינן בגמ'. מי יוס קודם יצירת הולד צ"ק יולאה ומכרות בת פלוני לפלוני. והרמב"ם כתב שאינו כן דנשואי אשה הן מכלל המזות. והרשות נמוכה לאדם לישא אשה או שלא לישא כלל. ולכאורה תימא. שהרמב"ם חולק על הגמ' מכת קושיא. ולדברי הרייף יתישב דהסוגיא הנ"ל סוברת כרי' אילעאי ולא קיי"ל כוומיה :

9. יד דוד (מו"ק יז).

הכא עדיין לא הכהו בנו ואעפ"כ שמתוהו משום דעבר אלפני עיזור והקשה מההיא דקדושין גבי רבה בר רב הונא דקאמר ודילמא רתח וקעבר אלפני עיזור ומשמע דאי לא רתח לא קעבר אלפני עיזור, ומה שתירץ דכוונת הגמרא כן הוא אפילו בלא רתח ורק הגמ' מפרש הסעם מה לפני עוור יש לזה קאמר דילמא רתח ה"ה דאפילו לא רתח לע"ד הקלושה דוחק הוא בלשון הגמרא, ולכן נראה ודאי דהא דדרשינן בברייתא לפני עיזור לא תתן מכשול במכה לבנו גדול ע"כ אפילו אין הבן מכה לאביו דאי במכה פשיטא מאי צריך לאשמעינן פשיטא דעובר מ"ש מהגורם לחברו לעשות שאר עבירה או להכות או לקלל אביו אמנם ודאי דזה אסמכתא עלמא דהא ומדרכנן דמן התורה אינו חייב עד שיעשה בנו העברה אבל מדרבנן חייב לאלתר ולכן הקשה שם בקדושין ודילמא רתח כי אם לא ירתח ליכא עבירה כיון שאביו לטובתו הי' מכון לדאות אם ירתח או לא ולהוכיחו אם ירתח וכל כה"ג ודאי לא גזרו רבנן כשלא נעשה שום עברה על ידו אבל אם ירתח בוודאי יש לפני עיזור דאורייתא, ועיין בלימודי ה' לימוד נ"ו.

ופליגי דר"ל דאמר ר"ל ת"ח שסרח. בארזת המים י"ז ע"ב.

תיתי לי ולא שמתי צורבא מרבנן. שער אפרים סימן ס"ד.

דף י"ז ע"ב

בשלא הי' להן פגאי. עיין בארוכה משנה למלך פ"ז רי"ס הי"ט.

בשעה שהי' יושב בישיבה לא הי' יושב ע"ג כרים וכסתות. עיין בפ"ד ההלכות ת"ת ה"ב שכתב הכ"מ בשם הר"ן דהא דאמרין במגילה שלא יהי' הרב יושב ע"ג המטה והתלמידים ע"ג קרקע ומחלקי בין רכות לקשות ע"ש ועיין מ"ש בנחלת יעקב פ' יתרו, ונראה ודאי דדוקא לאחור שישבו הכל הרב עם התלמידים לזה לא ישב הרב ע"ג מטה והתלמיד ע"ג קרקע משא"כ קודם זמן ר"ג הי' לפעמים הרב יושב והתלמידים עומדים ודוד אפשר כי היה לומד אצל עידא היאירי הי' עומד רק כשהי' דוד שונה לתלמידיו הי' שונה בתחלה ע"ג כרים וכסתות ואח"כ ע"ג הקרקע והתלמידים בין כך ובין כך עומדים ועיין בחזון עובריה ע' ע"ד.

דף י"ז ע"א

צורבא מרבנן עביד רינא לנפשיה. מהרי"ק שורש קס"ח, תיקון סופרים דף קכ"ח.

ההיא צורבא מרבנן כו' שפתי כהן ישמרו דעת. עיין חגיגה ס"ז ד"ה הא בגדול, חזון עובריה קי"ד ע"ג.

למערתא דרינא וקבלוהו. שבת יוד ד"ה אי איכא.

דעבר אור' אליעאי. רצוף אהבה.

לההיא גברא ומחי לבנו הגדול. ביד מלאכי כלל שס"ז הוכיח מכאן דעובר על לפני עוור כל שנותן מכשול לפניו לעובר עבירה אע"פ שהאחר אינו עובר עבירה דהא

10. ישורון (חלק לא' בשם הקה"י)

הרי שנקט הקהלות יעקב בפשיטות שלא כדעת הני פוסקים הנ"ל, וס"ל דאף כאשר לא ממציא לו את החפץ לעשות בו עבירה, והוא עושה מעשה היתר, כיון שמעורר ע"י מעשהו אצל חבריו את הרצון לעשות עבירה, יש בזה משום לפני עור. והביא לכך ראה מהא דמו"ק יז. דא"י התם, דאמתא דבי רבי חזיניה להווא גברא דהוה מחי לבנו גדול, אמרה: ליהוי ההוא גברא בשמתא, דקעבר משום (ויקרא י"ט) ולפני עור לא תתן מכשל. דתניא: ולפני עור לא תתן מכשל, דכיון דגדול הוא, שמא מבעט באביו, והוה ליה איהו מכשילו. ע"כ. ולכאור זו ראייה שאין עליה תשובה, שהרי האב במעשהו ודאי עושה מעשה כדן, שכן "חושך שבטו, שונא בנו" (משלי יג, כד) ולא איירי במכה בנו סתם, שזה בכלל האיסור להכות דארכעים יכנו לא יוסיף (דברים כה), כדאי' בכתובות (לב:), וכ"פ הרמב"ם (בפ"ה מהל' חובל ומזיק ד"א), וכ"כ הראשונים בספרי המצוות, ובכל זאת לא יעשה זאת משום שעובר על לפני עור "שיכחה בנו בחורה. וכ"כ בספר לב שומע (מע ל' אות נ), דאפי' אם מכה את בנו הגדול כדי שילמד תורה ושיקיים מצוות, יש בו משום לפני עור, ודלא כמ"ש בספר שלחן המלך (פ"ו מהל' דעות ה"י). ע"ש.

איברא, דהראוני דברי הקהלות יעקב (בליקוטים ח"ב ס"ו ז) שכתב לרון בסערה שפרצה בשנת תרצ"ו (ע"י במחיצת החזו"א עמ' 86, ובאלופינו מסובלים עמ' יב) כאשר נודע שמתפלל הנקרא "נשר" לייצור מלט בחיפה, עובר גם בשבת, ומעסיק עשרות פועלים יהודים בש"ק בפרהסיא, ונשאל האם מותר לקנות ולהשתמש במלט זה. וכתב הקה"י, דנראה דיש בזה ג' איסורים: מצד לפני עור נדהא אילו נמנעו הקונים מלקנות, לא היו הם עושים שלא ע"מ למכור, ומצד מסייע ידי עוברי עבירה [שזה אסור גם היכא שהרשע יעבור בלא סיוע שלון], ומצד מעשה שבת. ע"כ. וכביאור דבריו כתב וז"ל: ונחקור מתחילה מצד לפני עור שהוא לאו דאורייתא, והנה פשוט מאד דענין לפני עור הוא לאו דוקא בממציא לו חפץ לעשות בו עבירה, אלא כל שעושה מעשה המעורר אצל חבריו הרצון וההסכמה לעשות עבירה, והו לפני עור דאורייתא, וכהא דהמכה לבנו הגדול, דעובר משום לפני עור, כמב' במו"ק יז. והוא משום שבהכאתו מעורר אצל הבן הרצון שיעבור על כאו"א, והו א"צ לפני, ומעתה מי שמחלל שבת בשביל לקחותיו ואילו לא היו קונים סחורתו, ודאי לא היה מחלל שבת ולא שדי זוזי וטרחה בכדי, הנה הקונה ממנו ודאי שהוא המסכב לו הרצון וההסכמה להמשיך עבודתו גם להבא ומכשילו לשבת הבאה, וקעבר אלפני עור דאורייתא, והוא פשוט מאד. עכ"ל.

11. שיעורים וחיד"ת (סימן כז')

(ועיין בכס"מ). עוד כתב ברמב"ם הלכות ממרים פ"ז ה"ט, והמכה לבנו גדול מנדים אותו, שהרי הוא עובר על ולפני עור לא תתן מכשול, וגם כאן משמעות דבריו דזה משום עבירת הלאו. אמנם נראה דגם נימא כדבריהם, דאפי' בלא שהעור נכשל גם כן עובר הנותן בלפנע"ו, נראה שזה רק ברין של תקלה ועצה שאינה הוגנת, אולם באתה הלכה שנתחדשה בלפנע"ו, דחשיב כאילו הנותן עבר גם בעבירה, זה ודאי רק אם חברו נכשל באתה עבירה, או אמרינן שגם הנותן עבר בזה שכתבו עבר על ידו, וזה פשוט.

דלפ"ן יצא חילוק, שהמשיט כוס יין לנזיר, אפילו בלא שהנזיר שתה עבר המושיט, אבל הנותן אבמ"ה לב"ג ולא אכלו, לשיטת החינוך שרין עצה שאינה הוגנת אינו נוהג רק בישראל, יוצא שרק אם הבן נח יאכל או יעבור הישראל, וכמ"ש.

לישא גרושה, וגם לא להשיא לחברו גרושה, הרי שבעצם מעשה הקדושין חשיב שליחות על עבירה גם לגבי השליח, והו בר חיובא במעשה זה, ולכן אמרו בגמרא דווקא כהן שאמר לישראל צא וקדש לי אשה גרושה, וד"ק.

והנה בספר יד מלאכי (אות ל') ועוד אחרונים, דנו על מה שאמרו בגמרא מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבמ"ה לבן נח, ת"ל ולפני עור וכו', אם הנזיר לא שתה את היין, או שהב"ג לא אכל האבמ"ה, האם המושיט עבר בלפנע"ו, אם נימא דהתורה הקפידה על נתינת המכשול, והרי נתן, או דווקא אם הכשיל לחברו, והביאו ראייה מהגמרא נמו"ק דף י"ז, שאמרו שם, אמתא רבי רבי חזיניה להווא גברא דהוה מחי לבנו גדול, אמרה, להוי ההוא גברא בשמתא, דקעבר משום ולפני עור לא תתן מכשול, דתניא לפנע"ו לא תתן מכשול במכה לבנו גדול הכתוב מדבר, ע"כ. וא"נ שעבר בלפנע"ו רק אם הכשיל את חברו מדורע נדוהו תיכף, והא שמא הבן ישתוק ולא יכלים אביו, ונמצא שלא עבר האב גם בלפנע"ו, אלא ודאי מוכח שאפילו אם חברו לא נכשל עבר הנותן בלפנע"ו, וד"ק.

והנה בגמ' בע"ז דף ו' ע"ב, גבי הך דינא דתרי עברי דנהרא, כתב רש"י וז"ל, כתרי עברי דנהרא עובר סוככים מצד זה וישראל מצד זה, דאי לא יהיב ליה לא מצי שקיל, עכ"ל. ומש"כ דמיידי בעכו"ם וישראל, קאי על מה שכתוב שם בגמ' שלא יושיט אדם כוס של יין לנזיר ואבר מן החי לבן נח, וע"כ כתב דמיידי שהעכו"ם ה"י בצד אחד וישראל בצד שני של הנהר, יעו"ש. כבר העירו בזה, אמאי כתב רש"י דין זה דתרי עברא דנהרא רק במושיט לעכו"ם, והרי לכאורה דין זה יוכל להיות גם בישראל שמושיט לישראל אחר.

והנה לכאורה אפשר היה לדחות, שאין זה משום שעבר בלאו של לפנע"ו, אלא זו תקנה מיוחדת במכה לבנו גדול שיהא בנדוי, משום שכוח מכשילו, ואין הנדרון על עבירת הלאו של לפני עור, אלא אחד מעשרים וארבע דברים שמנדים עליהם, כמבואר ברמב"ם פ"ו מהלכות ת"ת ה"ד, אולם לפי המבואר בהרמב"ם בהלכות ת"ת נראה דהנדרון בא על עבירת הלאו, ולא על עצם המעשה שהכה לבנו גדול, שהרמב"ם לא מנה כלל מכה לבנו גדול בין הכ"ד דברים שמנדים עליהם, ובמקום זה סתם וכתב, המכשיל את העור, ומשמע, משום שעבר בלפנע"ו, ואמנם הראב"ד השיגו שם וכתב, כגון המכה לבנו הגדול, אולם אין משמעות דבריו שבא לחלוק על הרמב"ם

והנראה בזה, דהנה תוס' בשבת דף ג' ע"א ד"ה כבא כתבו, דכתרי עברי דנהרא עובר על איסור מדרבנן, ולפי"ז יוצא דכשנוטל ישראל ואוכל, דרי בזה מכשיל את הנותן באיסור מדרבנן, שעל ידו עובר הנותן באיסור מדרבנן.

והנה כבר העירו באחרונים, דאם מכשיל את השני באיסור מדרבנן, עובר המכשיל באיסור לפני עור מדאורייתא, דהא

16. ספר זכרון עיונים בתענית (עמו' 128-129)

דברים האצל אסור ולא קמני אסור
צמכוסת, הקשה המהרש"א דמה הועילו צמירוס
הרי כיצוס היו מלאכה ותמן דאצל אסור צמלאכה,
וכמו כן קשה גם לחירוש השני דמירלו דמכוסת
צמיס קאמר, דאטו כיצוס צמיס לא היו מלאכה,
ועיין ציד דוד וצטל חייס.

תוד"ה זאת, וא"ת פשיטא דהא אפילו שאר
מלאכות אסור וכו'. קשה דהרי עיקר
האיסור האצל הוא ללבוש נגד מכוסס ולא רק
לכנס, כמבואר לקמן (כ"ג ע"א ד"ה לכנס ע"מ
להניח).
ומה שכתבו התוס' ליישב משום דקמני אלו

17. ספר זכרון עיונים בתענית

עיונים בתענית   בין המצרים   תשצו

המבין בחידושו על מס' יבמות (דף
מו:): מוסיף ומבאר את דברי הגמ' שם, דמכיון
דאבילות ישנה קיל ליה לפיכך החמירו עליו,
ולא הוצרכו להחמיר כן באבילות חדשה
(הכוונה לאבילות שלושים) וכן נקטו הרשב"א
והריטב"א שם.

המבין בחידושו על מס' יבמות (דף
מו:): מוסיף ומבאר את דברי הגמ' שם, דמכיון
דאבילות ישנה קיל ליה לפיכך החמירו עליו,
ולא הוצרכו להחמיר כן באבילות חדשה
(הכוונה לאבילות שלושים) וכן נקטו הרשב"א
והריטב"א שם.

וטעם האיסור אינו משום מלאכה, דהרי
מותר לכבס, אלא דלשיטת הריב"א יש איסור
ללבוש בגדים המכוססים כל שלושים, ונראה
לפרש דהטעם משום איסור שמחה והיסח
הדעת מן האבילות.

נמצא ששיטת הראשונים היא שיש
בשבוע שחל בו ת"ב טעם מחודש לאיסור
כיבוס, שאינו שייך לאיסור כיבוס באבילות
ז', ואינו שייך להלכות אבילות דעלמא, והיינו
דאבילות דעלמא אסור מחמת איסור מלאכה,
כד' ימי אבילות, וכאן אסור מחמת זלזול
באבילות חורבן בית חיינו.

ב) גם לשיטת הריב"א שיש איסור כיבוס
באבילות שלושים, איסור כיבוס בשבוע
שחל בו ת"ב אינו מאוחר טעם.

בשבוע שחל בו ת"ב נקטינן כרב ששת
שאסור גם לכבס ולהניח, כמבואר לעיל. נמצא
שגם לדעת ריב"א, שיש איסור כיבוס כל
שלושים דאבילות, איסור כיבוס בשבוע שחל
בו ת"ב אינו בגדר אבילות שלושים, אלא גם
לריב"א יש כאן דין וטעם מחודש שאסור
לכבס גם כדי להניח, והטעם נראה לפרש
כמש"כ לעיל בשם הראשונים, מחמת זלזול
באבילות על חורבן הבית.

התוס' במס' מו"ק (דף נג.) ד"ה כל
שלושים וכו' מביאים את שיטת הריב"א,
שחידש שיש איסור כיבוס באבילות, ומקורו
במס' שמחות, בשו"ע יו"ד סי' שפ"ט ס"א,
המחבר פסק דכיבוס אסור רק בו ימי אבילות
והרמ"א הביא את שיטת הריב"א ושכן נהגו,
בהמשך דברי התוס' מבואר שאיסור כיבוס
בשלושים יום דאבילות, הינו דוקא בנתר
חול, דאילו כיבוס במים גרידא, אינו אסור
אלא באבילות ז', וכדברי הגמ' (בדף טו.)
"אבל אסור בחכבוסת" ומשמע ודאי רק
באבילות ז'. מאידך, דעת הטור בריש סי'
שפ"ט, שלדעת ריב"א גם כיבוס במים אסור
כל ל'.

ג) חילוקי דינים בין איסור כיבוס וניהון
דאבילות וכן איסור כיבוס וניהון בשבוע
שחל בו ת"ב, ע"פ הטעם הנ"ל.

במס' תענית (דף כט:): מבואר, שאיסור
כיבוס בשבוע שחל בו ת"ב, אינו אלא ככיבוס
של בני א"י, אמנם כיבוס של בני בבל מותר,
עיי"ש רש"י ד"ה וניהון שלנו, וכן נפסק
בטור ושו"ע סי' תקנ"א ס"ג.

לכא' צ"ב מה הוא גדר וטעם האיסור,
שהרי נתבאר לעיל שאיסור כיבוס באבל הוא
מצד המלאכה שיש בו, ובשלושים אין איסור

א. בגדרי איסור כיבוס ואיסור לבישת בגדים מכוססים בשבוע
שחל בו ת"ב, ובגדר המנהג להכין בגדים לתשעת הימים על ידי
לבישתם מקודם לזמן קצר.

א) איסור כיבוס בשבוע שחל בו ת"ב אינו
נגדר איסור כיבוס שיש באבילות אלא יש
כאן דין מחודש

שנינו במתני' במס' תענית (דף כו:): "שבת
שחל ת"ב להיות בתוכה אסור מלספר ומלכבס
ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת". מדינא
יש איסור כיבוס משבוע שחל בו ת"ב. ומסקנת
הגמ' (בדף כט:): כרב ששה, שאסור גם לכבס
ולהניח כדי ללבוש לאחר ת"ב, וכן נפסק
בשו"ע סי' תקנ"א ס"ז.

היינו שעצם מעשה הכיבוס אסור, ויש
להבין בגדר איסור הכיבוס, האם הרי מדין
איסור כיבוס שיש באבל, שאסור לכבס כל
ז', ולגבי דין זה שבוע שחל בו ת"ב נחשב
כאבילות ז' (עיין בהמשך שלדעת הריב"א
יש איסור כיבוס באבלות כל שלושים,
ועמשכ"ש), או דילמא יש כאן דין מחודש.

בגדר האיסור לכבס באבל, עי' תוס' מו"ק
(דף יז:): שנראה מדבריהם דטעם איסור כיבוס
באבל הוא מפני דהוי מלאכה, ואבל אסור
במלאכה, וכן מבואר מדברי הרמב"ן בחורת
הארם שער האבל, דאיסור תכבוסת הוא מצד
המלאכה שיש בו (מהדורת הרב שעוועל עמ'

מועד קטן יז-יז: עניני אגדה

דף השבוע

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

יום שני- בענין הלכה למעשה מדין ר' אלעא

מראה מקומות: שו"ת באר משה (ה' קסג' יא'-יב'). #1.

יום שלישי- בענין אם לבקר שונא שנחלה

מראה מקומות: מהרי"ל (קצד') #2, רמ"א (יו"ד שלה' ב') #3, בית לחם יהודה (יו"ד שלה' א'-ב') #4.

יום רביעי ויום חמישי- בענין לקבור צדיק אצל רשע

מראה מקומות: שו"ע (שסב' ה') #5, ביאור הגר"א (שסה' ב') #6, שו"ת חת"ס (יו"ד שמא') #7, הערות הגריש"א (מו"ק יז.) #8, קנה בשם (ח"ג צו') #9.

יום ששי- בענין נטילת צפרנים במועד

מראה מקומות: שו"ע (או"ח תקלב') #10, מג"א (או"ח תקלב') #11, באר היטב (או"ח תקלב') #12, מנחת שלמה (מו"ק יז:) #13.

ענין א' בענין הלכה למעשה מדין ר' אלעא

1. שו"ת באר משה (ה' קסג' יא' - יב')

סימן קסג

המשך לסימן הקודם

יא) למרות האריכות לא ילאנו יד"ח נבירור סברא ז', אם נמה שאנו סוגרים בית הטפילה לפני חס' או חס' בכלל סוגרי האיסור. הנה צ"ח נראה לי שחך דבר חדש עפ"י מה דאיתא (בחנוגה ע"ז ונדוכתי עובד) מאמר ר' אלעא בזמן חס' רואה חס' שיצרו מתגבר עליו ויג' למקום שאין מכירין אותו ויבגש שחורין ויחטטף שחורין ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא, שיעת החוס' דיעשה מה שלבו חפץ היינו לגמרי משמע דמוטע שיעשה חפצו בנסתר ולא בפרהסיא, ור' חננאל כתב (ע"כ בחנוגה הובא בחוס' שם) דח"ו שמחיר ר' אלעא הזקן לעשות עבירה, אלא ענה עובד קמ"ל שיעשה כן, ולבו יהי נשבר ויחנצב על יצרו עי"ש. והחוס' חולק כי לא משמע כן בחנוגה ובמוע"ק (ר"ז) עי"ש, ורש"י בחנוגה פירש כר"ת, ובמוע"ק פירש כהחוס', רק הביא מהאי גאון כר"ת, ובקדושין (מי ע"א) משלב רש"י ב' פירושים ביחד באופן נאה מאוד. ולכן גם בניד"ד צ"ן לפי החוס' וצ"ן לפרי"ת אמרינן, שהדין הוא שילך למקום שאין מכירין, לחוס' לעבור שם בנסתר ושלא לחלל שם שמים ברבים, ולפ"ת אין נוהגים ענה לרשע לעשות עבירה בנסתר, דמאחר שהוא רוצה לעבור בכל אופן, אז אין לו אחראין הא"ך יעשה עבירה חס' באופן קל בנסתר או באופן חמור בפרהסיא, דככה"ג הלטיטבו לרשע וימות (לשון מושאל כחצוני), אי"כ ע"כ למי שרוצה לעמוד בנסיון אמרינן ליה לענה עובד שילך למקום שאין מכירין ויכנע לבו ויהי רוחו נשבר בקרבן, וישוּב בלב ונפש חפיקה אל ה'. ולפי דברי הר"ח הדבר תמוה מאי פריך הש"ס מהא דחזיא כל שלא חס' על כבוד קונו ראוי לו שלא בל לעולם ואמר ר' יוסף זה העובר עבירה בנסתר, וכבר הקשה כן בחוס' (חנוגה שם). ועכ"ל דל"ח ג"כ הדין דין אמת, דמי שאינו יכול לכופ לזריב יותר עובד שיעבור בנסתר ולא בגלוי, וע"ז נותן ר' אלעא הזקן הענה שילך למקום שאין מכירין, כי גיעת אכנסותו בלחוד היה אפשר לו לקבל חס' ילך למקום אחר רחוק מביתו, אבל מה שהוסיף ר' אלעא הזקן שילבש שחורים ויחטטף שחורים, בודאי אינו רק בשביל שיכנע לבו הקשה וישבר יצרו הרע אמת, וכ"כ בהכרע"ה (קדושין) עי"ש. וא"כ בניד"ד נמי חס'

ולא איכפת לן העבירה שיעשה, אלא אומרים לו שיחטטף ויחכסכו שחורים וישבר יצרו הרע ולא יעשה שום עבירה. כן הוא לעולם רהיטא. אבל אחר עיון נראה לי שגם הר' חננאל יודע לפסקו של הר' יהודה החסיד, דהנה המחנך (שם ס"ח כ"ג ס"א) כתב שערן להוציא ש"ז לעולם חמור מכל עבירות שבתורה (ויבוא מהזכור), וגם בש"ס דילן (גדה י"ג) החמירו צ"ח עד מאוד כמבואר בטור וב"י וצ"ח ונאחרונים ובצ"ח (שם סק"א), ולכאורה דברי הס"ח סותרים דברי הזוכר שהביא המחנך (בס"א), וחי"ך בבית שמואל (שם) דמה שאמר הזוכר, והמחנך פסק כוותיה, דערן מוציא ש"ל חמור מכל עבירות לאו דוקא עכ"ל. ולפענ"ד יש ליישב בפשיטות קושי' הב"ש, דבודאי מי שמוציא ש"ל כדי שלא יוליד כמו דש בפנים חורה בחוץ, שמצטל מלוח רבד ועובר עבירה חמורה צ"ח אמת, שפיר כתב הזוכר שהמור מכל עבירות שבתורה משא"כ מי שהיה רוצה לקיים מצוה פורי' בלב ונפש חפיקה כדרכו, רק אשחו נדה או אין אשחו כאן ומדמן לו ח"א, ואינו רוצה לעבור על עבירות חמורות, יותר טוב שיוציא ש"ל במקום שאינו מכיון להשחית שלא יוליד רק להגלל מעבירה, וע"ז ובכ"ג לא אמר הזוכר דבריו. וראוי צ"ח לדבריו דברי שיטת הר"י הוצא להלכה ברמ"א (סי' כ"ב ס"ג) שאם מחלוך לאשחו שלא כדרכה מותר לנח עליה באקראי אפילו במוציא אצ, וכהי דהאחרונים החמירו גם צ"ח מאוד ומבואר בס' חרדים הכל באריכות (ובחשובה אמת הארכתו מאוד צ"ח), עכ"פ במקום עבירה ככה"ג הכל מודים שיותר טוב להוציא הזרע לעולם מלנח על ח"א או אשחו נדה, ובודאי נוהגים ענה עובד לזה שהקפו יצרו להגלל מאיסור דאורייתא שיעבור רק איסור דרבנן, ור' חננאל לא אמר דבריו אלא שלא נחמו חז"ל ענה לברשע שאוחה עבירה דאורייתא, שרוצה לעבור בפרהסיא יעבור בנסתר, וכן מפורש בר' חננאל עלמו במוע"ק, וילך למקום שאין מכירין, פי' ששם ישחב יין ויאכל בזמנ' שאיסור בלתי, אלא להגלל מאיסור חורה החירו לו, וע"ז נחמו לו ענה עובד והבן, וש"כ מלחאי בעלי ארצים שמיישב קושי' הב"ש על הס"ח כדברי ושמתחי וידענא שגם בס' ערך ש"י האריך בענין זה הרבה מאוד, וכעת אין הספר חח"י.

אנו סוגרים בית הטפילה לפני המרשעה שדר טס בעלכ באיסור לאו דאורייתא, הדין נותן שחלך היא טס בעלכ למקום שאין מכירין מאחר שאין צידס לכי"ף ליצרי, ותמולל גם צ"ח כד"ך אנו עושים שדוקים אותן לעצוב העיר ולילך למקום שאין מכירין — וחזן מה, נמה שאנו מונעים אותה מלילך לעבילה בעיר והלא ביכולתה שחלך בכפרים שסביב וחתבול שם, ואם אינה רוצה להטריח עמה וליכט מה לנו לעשות, הקולר חלוי בלאורה ואנחט נקיים מכל פשע ועון — הגם שהמשיון בר' חננאל שדפס על גליון הכ"ס (מוע"ק ובצ"ח חגיגה, ובצ"ח מוע"ק צ"ח דבריו ביותר ביאור) ימלא שמה שכתבתי לפיל משמיה רבניו מהכרע"ה בשיטת ר' חננאל אינו נכון, והמכרע"ה לא ראה דברי ר' חננאל כי לא נדפס בימיו עדיין, וכנראה שמה שכתבתי מחלבה בשיטת ר' חננאל הוא יותר קרוב לאמת, שרשעים לא נחן ר' אלעא הזקן ענה, רק להגלל מעבירה דאורייתא נחן ענה בגונה כדת מה לעשות שלא יעבור העבירה, עכ"ז דבריו אי"ש לשיטת החוס' בפשיטות, אלא אפילו לשיטת ר' חננאל אי"ש דמאחר שכהן זה שגשא גרושה או חלונתא מחללים שם שמים בפרהסיא בכל און ועידן, הגם שהדין נותן שאין נוהגים להם ענה לילך למקום שאין מכירין ולעבור שם בנסתר, דאין לו אחראין לרשעים ליתן ענה שיעשו העבירה באופן שלא יהי חילול הכס ברבים, מ"מ להסגיר המקום לפני שרי, שח"י מוכרחה ליכט מהכא למקום אחר, לא בשביל שיעברו שם על איסור תורה אלא בשביל שלא ילמדו ממעשיהם נפיש אחרים לעשות כמותה, ואם היא לא חלא למקום אחר וידורו כך במקומם בנתימא הנדח לא אנהנו עשיו להם זחא אלא ע"י מעשיהם כרעים גרמו לעלמס נמה שלקחו לעלמן מקח רעה ואנחנו נקיים.

יב) באות הסמוך כתבנו דשיטת ר' חננאל הוא דאין לו אחראין ליתן ענה לרשע אחי עבירה יעשה בזדון לבו, קענה או גדולה, והחוס' חולקים עפ"י מה שפירש דברי ר' אלעא הזקן. ולכאורה לפי"ז לריבין אנו לומר דהספר חסידים (סי' קע"ז) שכ' שאם ח' מחירא שלא יכשל בצ"ח, או באשחו נדה ח"ו, טוב לו להוציא אצ לעולם משיכשל ח"ו באיסור ח"א או בגדה, רק יחטטב מ' יום בימיו הקין או ישב בקרחה בימי החורף עכ"ל, הוצא בחלקה מחוקק (סי' כ"ג סק"א), ולפי שיטת ר' חננאל אין אנו נוהגין לו ענה מה יעשה

סד"י במדומים שחשו' משיב דבר (שמחתי עליו לעיל שחח"י) בל לדי אחר חיפוש ומלחתי (שם בחו"ד סי' מ"ג ומ"ד) השאלה

8. הערות הגריש"א (מו"ק יז).

לו. וכ"ז א"ש לגירסא דגוס ועבד כו' עיקאי. אך התוס' גורס דעבר אדרכי עילאי, ולפי"ז ל"ש ראיית הגר"א, אך לפי"ז קשה טובא דא"כ למה אמרו בגמרא שטרחו חכמים כדי להתיר לו את נידויו, הא כיון שלא חזר בו אין מתירין, וצ"ע.

ובדוחק י"ל עפ"מ"ש הר"ח כאן ולא איירי שנכשל ממש בעבירות ואיסורי תורה אלא שנכשל במאי דגורו רבנן שלא לשחות עם מיני זמר, כדכתיב בשיר לא ישתו יין וכו', ובזה י"ל דבכה"ג דווקא מצד שהוא ת"ח נידוהו שלא נאה לת"ח מנהג זה, [ועל איניש דעלמא לא היו מגדין אותו ע"ז], ולכך י"ל דיש מקום להתיר לו נידויו אף אם לבסוף לא תיקן מעשיו הנ"ל. ועי' להלן.

צריכי ליה רבנן ואע"פ שאף במנודה דינא הוא ששונין לו ושונה עמהם מ"מ יש כמה הפרעות בדבר.

מדה כנגד מדה

אתא זיבורא וכו'. (פי' מדה כנגד מדה שהיה חשוד על זנות תוס').

התרת נדרים בקרוב ואשה

שם. הנה כהתרת נדרים יחיד מומחה מתיר או שלשה הדיוטות ואפילו קרוב וכחב רע"א לחדש מסברא דאע"פ שפסולים כשרים להתיר הנדר וי"ל דה"ה אשה, מ"מ למעשה אשה אינה יכולה להתיר ואע"פ שאין לו ראייה ע"ז, אבל אומר כן מסברא דהרי קרוב כשר במקום אחר אצל אחרים ולא אשה (עי' הג' רע"א יר"ד סי' רכ"ח ס"ג ובפ"ת שם).

והנה איתא בנדרים ח': שמי שיכול להתיר נדר הרי"ז מתיר נידויו, וה"ה להיפך (ועי' ביהגר"א יר"ד סי' של"ד סקל"ח), והכא משמע שאמתיא דרבי היחה יכולה להתיר הנידו ומפרש

אבל ודאי לא יסבור אף אחר שיש מי שירצה על החולה שימות.

שם. ומה שכתב רש"י לעיל כמה שבא בר קפרא לבקר רבי שהיה משום ביקור חולים, וקשה למה מירש כן וי"ל דנתכוין בזה ולא יקשה על המהרי"ל, והיינו דא"צ לבקרו ולישב אצלו כמה שעות כדי ליטול ממנו מקצת חולי, אלא אחר שכבר היה אצלו רגע אמר לו שילך.

מקרה שנשיא לא יכול להתיר

ומה שפחה של בית רבי וכו'. מפרשים הראשונים (הרא"ש) דאחר שנידתה אותו לא מצאו בכל ישראל מי שגדול כמותה בתורה וביראה שיתירו מהנידו, שהרי בכמה מקומות (ר"ה כ"ו: כתובות ק"ג ובמגילה) שמוזכר שפחה של בית רבי, ולמדו שם הלכות ופירושים על פיה, וצ"ל דמירי שרבי כבר מת, וכן אמתיא כבר נפטרה, ולפיכך המתינו ג"ש.

וכתב הראב"ד דאף שנשיא לעולם יכול להתיר הנידויו, זה דוקא כסתמא, דבכה"ג תלינן דהמנדה לא שקול יותר מהנשיא, אך כשידוע לנו מיהו המנדה, וידעינן בו שהוא שקול בחכמה ויראה יתר על כולם בזה אף הנשיא אינו יכול להתיר.

ילך למקום שאין מכירין אותו וכו'. ואם ינהג כן יש לתלות שישבר יצרו ויחלש ויוכל להתגבר עליו. (ראשונים).

ת"ח צריך ליהור יתיר

למערתא דחסדי וכו'. כתוב בשו"ע שאין קוברים רשע אצל צדיק וכן שני צדיקים שאינם באותו דרגא אין קוברים זה אצל זה, ובעל חשוכה אין קוברים אצל חסיד אבל קוברים אותו אצל צדיק, וכתב הגר"א מקור מסוגיא רידן דמשמע שעשה כו' אילעי והועיל

9. קנה בשם (ח"ג צו')

כששטו, אלא אף הנוטע ככל העזרה לוקה שלל העזרה נקראת אלא המזכה, יעו"ש. הרי מבוחר לכאורה דלישנא דאלל היינו כל השטח פריבטיוו כל הכיח או כל החצר, למתם הוא ז"ל כתב לדמות דאין שום ראייה משם למקום אחר יעו"ש, ואף דכסוים דכריו הכיח בשם חלמידו הכריף כמר הייס אליעזר הארויך ז"ל שהראה לו כדברי הכפל הטורים פרשה שופטים על הכתוב לא הטע לך אשרה כל עך אלא מזכה וגו', דאשרה כל עך אלא מזכה בגימטריא רשע אלא נדיק, וא"כ לפי"י יש לכאורה ללמוד משום שיעור הסמיכות לגבי ידון דידן, דכמו דשם הוא השיעור בכל העזרה הרי נמי לגבי ידון דידן הוה השיעור ככל החצר של הכיח הקבוצה, מ"מ אפי"ה לא חזר ממה שכתב מקודם לדמות דש לחלק ואין ראייה משם לידון דידן וכמו שיבאר עוד לפנינו בס"ד.

ודעה עפ"י הניחה דכריו אלו בנידוף עוד כמה פכרות כמו שיבאר עוד לפנינו הכריע הוא להלכה למעשה לגבי מה ששאל שם מהרה"ק מו"ה משה פריעדמאן מביאלין זללה"ה לגבי קבוצה זקינו ה"ק מאדמורי ביאלין זללה"ה שכפי הנראה ממאי דשקיל וטרי שם שהשאלה הייתה אם מותר לקבוצה בין אנשי רשע, וכמה הוא שיעור ההרפקה בין נדיק לרשע, ומה הוא ההגדרה דלישנא דאלל עד אחיה מרחק נחשב עדיין כקבוצה אלו, מסיק שם מה דכתיוב שבודאי יקבוצו אוחו נאווהל כשמי עמנו אם כן נהרפקה ארבע אמות מכל זד בודאי כגי.

והרא משום דנגוסא דלישנא דאין קובצין רשע אלא נדיק לא מלאנו שיעור מבוחר מהו ההגדרה דלישנא דאלל, ומה דמצינו לגבי איסור גטיפת אילן אלא מזכה דככל העזרה אסור, הרי מבוחר לכאורה דלישנא דאלל כולל אפילו מרחק גדול כמו כל העזרה, הרי כתב לדמות שזה דוקא לגבי מזכה שיעקר בעזרה הוא המזכה והכל טפל אלו אכל לוי זלמ כיון דכתיב אלא היינו סמוך ממש אף שהוא בית אחד כמו עזרה אפי"ה לא אמרינן דכל הכיח נקרא אלא.

והרדא"ה יראה דכעיקרא דמילתא נטה דעמו דלמ יקבוצו אוחו באוסל, אין נריך או שום הרפקה, דאף אם יהיה נקבר רשע כזד האוהל מנפוח, אין כפי כלום משום דמחילה משפקת, והיינו עפ"י הנחה שהינה דמה שכתב הספר הסידיים דמותרם נריך להרסיק מקבוצתו יומר משמותה אמות כדי שלא יגע חפוסת המותרם לחפוסת האחרים, אינו אלא משום דמותרם האמיר יומר מנקהם רשע אלא נדיק, דנקהם רשע כגי רק שלא יהיה נקבר בחוף ארבע אמות של הרשע, וכמו שהוכיח שם מהירושלמי ממה שאמר דוד אל האסוף עם חטאים נשפי ועם אנשי דמים חיי דהיינו עם הרוגי בית דין, ועמו היינו עמו כחפוסתו דהיינו ארבע אמות, וא"כ כל עיקר שיעור ההרפקה בין רשע לנדיק אינו אלא שלא יהא נקבר בחוף ארבע אמותיו של הרשע, וכיון דנקט כשיטות דמחילה משפקת, א"כ אין נריך

מ"רי כלה עשה השוכה, ושוכ מסיק כזה דעדיין חירון זה צ"ע כיון דמותרם הספר הסידיים אינו כשכיל רשעו רק כשכיל הסרם, א"כ אין נפקא מינה אם עשה השוכה, שהרי אפילו אם עשה השוכה כל זמן שלא נפטר מן הסרם נריך להרסיק כשיעור זה משאר הקבוצה ושאר כ"ש.

ודעה ה"ל דאין קובצין רשע אלא נדיק מקורו הוא מדברי הש"ס כנסהדרין (מ"ז ע"א) והוא לישנא דגמרא (שם), דקאי שם אהא דקאי נמתניסין (מ"ז ע"א) כהרוגי בית דין דלא היו קובצין אוחו כקבוצה אכופי, אלא שמי כמי קבוצה היו ממוקנין לבית דין, אהא לנהרנין ולנחנין, ואהא לנפקלין ולנשרפין, ואהא מקמי (שם) וכל ק למה, לפי שאין קובצין רשע אלא נדיק, דאמר רבי אהא בר הנינא מינן שאין קובצין רשע אלא נדיק שנאמר יהי עם קובצים איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש נקבר אלישע ויגע האיש בעממות אלישע ויסי ויקם על רגליו.

ובשור"ת אמרי יוסר שם כתב דלא מלא שיעור מפורם ללשון אלא כמה הוא שיעורו, והביא מירושלמי סנהדרין (פ"ו ה"י) שדוד אומר אל האסוף עם חטאים נשפי אלו נפקלין ונשרפין, ועם אנשי דמים חיי אלו נהרנין ונחנין וקאי שם אהא דמנן דלא היו קובצין אוחו כקבוצה אכופי אלא שמי קבוצה היו ממוקנין לבית דין אפד לנפקלין ולנשרפין, ואהא לנהרנין ולנחנין, וכמה הוא על זה דלישנא דעם היינו לכאורה בחוף ארבע אמות כדמוכה כנסהדרין (מ"ה ע"ב) דמייסי שם כריחא דקמי אהא אכן שנקבל כה, ואהא עך שנחלה עליו, ואהא סייף שנהרג בו ואהא קודר שנמתק בו כולן נקבצין עמו, ופריך והמניח אין נקבצין עמו, ומתוך הש"ס אמר רב פפא מאי עמו עמו כחפוסתו, וכמה שם רש"י על זה כחפוסתו בחוף ארבע אמות אבל לא נקבצו עמו ממש, וא"כ מוכח לכאורה דיותר מארבע אמות לא מיקרי עמו, וא"כ מה שדוד המלך אמר אל האסוף עם חטאים נשפי ועם אנשי דמים חיי דהכונה כזה שלא יהיה נקבר עם הרוגי בית דין היינו נמי הכונה בחוף ארבע אמות שהרי עם הוא בחוף ארבע אמות.

ורוד כתב (שם) לדקדק מלשון הספר הסידיים (פר' ח"ג צו') הסוכר לעיל שכתב אסור לקבוצ רשע אלא נדיק וכי שנאמר כי לא יונה שבע הרשע על גורל הנדיקים, הרי דלכאורה אין האיסור אלא בעל ממש, אלא דבדול אי אפשר לומר דהכונה כזה דדוקא על ממש הוא דאסור שהרי כלא"ה אסור לקבוצ שמי נופים בקבר אחד, אבל מ"מ מתמבר על כל פנים דאינו אסור אלא כסמוך דעל הו כסמוך, דהיינו דדוקא כסמוך הוא דאסור, אבל כלא"ה אין איסור דאם לא כן אין לדבר סוף יעו"ש.

אמנם שוכ מסיק שם מספר החינוך (מנזה הל"ב) כמנזה שלא לנטוע אילנות כמקדש או אלא המזכה, שכתב מדימי המנזה שאין האיסור רק כנוטע אלא המזכה ממש

ענין ד' בענין נטילת צפרנים במועד

ריד סגן אברהם נ"י אורח חיים תקל"א תקל"ב תקל"ג הלכות חול המועד פ"ז סגן דוד

באר הגולה

תקל"ב (א) אם לא צורך מצויה. ולענין נטילת מצויה כיום טוב כמנמי ביו"ד סימן קל"ח (ס"ק כא) דאם שכתה ליעול כפרניה קודם יום טוב מנקה מחמת ולא תחכה על ידי עכו"ם, ע"ש מילתא נטעמא:

תקל"ג (א) ואפילו ביון י"ב בל אדם מותר ליטול (י) שפה בחול המועד: הגה (יא) אפילו בפרהסיא (יב) ומותר לחוף ולסרוק ראש במועד אף על פי שמשיר שער (יג) ואין צוה משום גילוח:

10. שו"ע (או"ח תקל"ב)

נטילת צפרנים בחול המועד. וכו' ב' סעיפים:

א מותר ליטול צפרנים (א) ביון דרוד בין הרגל (ב) אפילו במספרים: הגה (ב) אבל א"י שמתמירין (א) ואוסרים (ב) וכן הוא המנהג להמיר של ליעול (ג) בין (ד) נסכין בין במספרים (א) (ד) אס לא לזוך מצות (ה) טבילה (ו) שוטלן כדרך בחול: **ב** בל רפואה מותר בחול המועד:

סימן תקל"ג

מלאכות המתורין בחול המועד. וכו' ה' סעיפים:

א מותר לטחון קמח לצורך המועד (א) (א) ואפילו (ב) ביון מלאכתו במועד (ג) ולקוין עצים מהמחומר ולהטיל שבר (ד) בין של תפרים בין של שעורים לצורך המועד ושלא לצורך המועד (ה) אסור (ו) (ז) ומהו (ח) אין צריך לצמצם אלא עושה בהרוחה ואם יותיר יותר (א) אבל ב' לא (ב) יערים לטחון או לעשות (ג) (ה) שכן סימן תל"ו (סעיף ג) (ו) ומה שכתבתי סוף סימן תקל"א, ועיין סימן תקל"ו סעיף ג':

תקל"ג א ואפילו ביון מלאכתו. דנזוך אכילה לא גזרו כיון מלאכתו: ב' א' יערים. נראה לי דאם הערים מותר לאלול, (ו) עיין סימן תק"ג סעיף קטן ג':

ערך ד"חם למהריק"ש

סוף סעיף ה' מותר לחוף ולסרוק ראשו ולרחוץ בחמתו:

12. באר היטב (או"ח תקל"ב)

(י) שפה. בין כהנר בין במספרים, ע"מ (ג), ע"ש. אפילו אינה מעכבת האכילה, ומכל שכן דמותר לגלח לצורך המנהג, עיין מ"א (ס"ק יב):

תקל"ב (א) ואוסרים. ופשוט דכל הני דמתורין לגלח מותרין ליעול כפרניים, מ"א (ס"ק א), ולי נראה לאסור, דכפרניים יכול ליעול ככל מקומו, ודיק, באר היטב אשר לפני (ס"ק א), ונשו"ת נהלה שבעה סימן (נ"ו) [ז] מותר למי שהיה לנטול בכל ערב שבת, ליעול בחול המועד בערב שבת, וכחכ"מ (ס"ק א) ונראה לי אס נטולן בערב יום טוב מותר ליעול בחול המועד, דהא ר"מ מותר בזה אפילו לגלח, ע"ש: (ב) בסבין. משמע בידו או בשנינו מותר, וכחכ"מ ר"א"ו [ש]לטי הגטרים מועד קטן, א' א' אות ד' הוטל כפרניו בשנינו אין צו משום מילום: (ג) בבי"ה. עיין מה

יב כ"א אדם וכו'. בליקוטי פרדס (מהדורת מונקאטש סוף ענין סימן המועדות לת, ג) כתב, שער שנמקום הקוה דס כרינדל דוסיילמא מותר (י) להעביר כהנר בחול המועד, לפי שהקוה דס עיקר פיקוח נפש הוא ואפילו בשבת שרי, כל שכן בחול המועד, עכ"ל. משמע דכרינדל ליה דמי שיש לו מכה שאינה פקוח נפש אסור לגלח השער כדי להניח הרטיה, וצריך לומר דכרינדל ליה (יג) דגילוח (שערה) [שפה] (ד) אסור אס אינה מעכבת האכילה, אבל לדידן דקיימא לן דהכל שרי אס כן מכל שכן לצורך מכה, וכן משמע סוף סימן תקמ"ו וסימן

11. מג"א (או"ח תקל"ב)

תקל"ב א יש שהסירין. ופשוט דכל הני דמתורין לגלח מותרין ליעול כפרניים. ונראה לי אס נטולן בערב יום טוב מותר ליעול בחול המועד, (י) דהא ר"מ מותר בזה אפילו לגלח כמו שכתב הטור (י) (סימן תקל"א עמוד קנ"ד): **ב כ"א רפואה.** פירוש, שמומר לשמות דבר שהוא משום רפואה. משמע דכיוס טוב אסור לשמות, (י) עיין

ג' שס דף י"ח (נ"ח) וכוונת הר"ף (ס"ג א) (א) והרמב"ם (ס"ג הלכה ב) כמו שכתב הרב המגיד ס"ג שפרק י' (ה"ש) שס דין ב' דמי יחוס שס א' (ז) תקל"ב א. כרינדל מועד קטן דף י"ז (נ"ז) וכרי יוס, טור כ"ס הר"ף (ס"ג א) (א) והר"ש (ס"ג ס"ג סימן י"ט) רמב"ם י"ט ט"ז ג' כ' מ"ג ל"ז ס"ג כ"ח ע"ז] א"י שס י"ח א' מירא דרב עני כר תפילא משמיה דשמואל: **ג** חוספא (י) כחטוב (י) והר"ש (נ"ח ב) כפרין קמח דמועד קטן: **ד** תקל"ב א. כרינדל מועד קטן דף י"ב (נ"ז): **ה** הר"ש שס פ"ב סימן י"ז: **ו** מרדכי שס רמז תמנד: **ז** פסקי חוספא שס אות נא: **ח** מרדכי שס: **ט** כרינדל שס וכתב קמח, טור (מגד קמח) כ"ס אביו הר"ש (ס"ג) ושאר פוסקים (כ"י שס ד"ה וכוונת מהר"ף שס א' א' הרמב"ם השגות י"ט ט"ז ג' ח' מגד חטוב שס כ"ס הר"ן נ"ח הלכות חול המועד עמוד י"ט: **י** פסקי חוספא שס א"ח נ"ג: **י** מרדכי שס כ"ס ר"ן:

13. מנחת שלמה (מו"ק יז):

גמ', כך אסור ליטול צפורנים וכו' ורבי יוסי מתיר. כתב הריטב"א דקסנר דננטילת צפורנים לא גזרו, דהא משום דניוול גדול להשהותן ולא שכיח שניחתו עד המועד. וז"ע לשי"ו לאלה שרגילים לגלח וקנס בכל יום דזה ניוול אללס לא להתגלת, שיהא מותר לגלח במועד, ואין לומר דמ"מ זה כלול באיסור חספורת דהרי לגלח שפה מותר.